

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра архівознавства, спеціальних історичних та правознавчих дисциплін

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

з теми: «ОРГАНІЗОВАНА ЗЛОЧИННІСТЬ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ В
ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – ПОЧ. ХХ СТОЛІТТЯ»

Виконав:

студент групи Ist1-M20z

спеціальності

014 Середня освіта (Історія)

Соломон Артем Сергійович

Керівник:

Адамовський В.І.

кандидат історичних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2021 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В РОСІЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.....	21
2.1.Формування організованої злочинності в Російській імперії.....	21
2.2.Кримінальна та політична злочинність.....	39
2.3. Організована злочинність в органах влади Російської імперії.....	52
РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ СТАТУС ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМКИ БОРОТЬБИ З НЕЮ	61
3.1.Трансформація суспільно-політичного статусу російських злочинців в другій половині ХІХ – початку ХХ ст.....	61
3.2.Форми та методи боротьби з організованою злочинністю.....	76
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	89

ВСТУП

Проблема вивчення ролі злочинності в історичному розвитку Росії епохи імперської модернізації сьогодні викликає інтерес у багатьох представників науки, культури та мистецтва. Насамперед, це пов'язано з подіями, що відбувалися на пострадянському просторі наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття. За своїм розвитком вони багато в чому нагадують події столітньої давності, щоправда, зі своїми специфічними особливостями.

Як показав час, існування та результати діяльності злочинних елементів і угруповань у всьому світі в цілому і в Росії зокрема – це найважливіша проблема всього людства і водночас один із способів прояву незгоди з тими еволюційними процесами, що відбувалися, відбуваються і відбуватимуться у суспільстві.

Про російську злочинність, як про соціальне явище, можна судити виходячи з її дійсної ролі. Зараз просто назріла нагальна необхідність говорити про такі прояви злочинності, як тероризм та екстремізм, наркобізнес та релігійний шовінізм, злочинство та казнокрадство. Незнання витоків, форм, основних закономірностей еволюції злочинності, недослідженість соціально-політичного вигляду окремих її представників безпосередньо багато в чому зумовили нездатність всього цивілізованого світу загалом і Росії зокрема протистояти цьому злу, що зародився в другій половині ХІХ століття.

Актуальність проблеми обумовлена ще й тим, що нові документи і матеріали, що з'являються останнім часом (нотатки з газет і журналів, циркулярні листи, резолюції зборів та інші офіційні та неофіційні документи про історію зародження та розвитку російської злочинності, а також способів її впливу на російське суспільство другої половини ХІХ – початку ХХ століття) не мають належної джерелознавчої обробки та відповідної методологічної характеристики. Цю ситуацію можна повною мірою віднести і до документів із приватних зборів.

Об'єктом дослідження є злочинні групи та елементи (з моменту їх зародження до формування організованих злочинних структур у другій половині ХІХ – початку ХХ століття, які відіграли першорядну роль у процесі зміни державного ладу в Російській імперії початку ХХ ст.

Предмет дослідження діяльність кримінальної і політичної злочинності, форми й методи боротьби з нею та вплив злочинних сил на суспільно-політичні процеси в Російській імперії у другій половині XIX – на початку XX століття.

Мета роботи полягає у тому, щоб на основі історичних джерел та наукової літератури простежити місце та роль злочинності у соціальному та політичному житті Російської імперії в другій половині XIX – на початку XX століття.

Постановка цієї мети зумовила необхідність вирішення наступних дослідницьких завдань:

- ✓ Дослідити витоки виникнення злочинності та дати історичну періодизацію процесу її еволюції у безпосередньому зв'язку з процесом модернізації російського дореволюційного суспільства.
- ✓ Охарактеризувати визначальні соціальні форми злочинності, які відіграли помітну роль зміні соціально-політичної обстановки у Росії другої половини XIX – початку XX століття, розглянути особливості впливу кримінальних груп та елементів на владу.
- ✓ Розкрити специфіку та методи боротьби держави з організованим злочинним світом.
- ✓ Показати прямий взаємозв'язок процесу дестабілізації життя російського суспільства з процесом становлення та розвитку організованої злочинності в країні та за кордоном у другій половині XIX - початку XX століття.
- ✓ Охарактеризувати соціально-політичний статус та соціально-історичний вигляд російського злочинця та російських злочинних утворень з часу державних реформ 60-70-х рр. XIX століття до жовтня 1917 р.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період із лютого 1861 року по жовтень 1917 року.

Методологічну основу дипломної роботи магістра склали концепції формаційного підходу та соціального детермінізму. Застосування разом цих методів дозволило розглянути діяльність російської злочинності як невід'ємну частину соціально-політичного життя Російської імперії у другій половині XIX – початку XX століття, здатну зіграти одну з першорядних ролей у поваленні влади.

Робота виконана на основі комплексного застосування загальнонаукових методів дослідження (методи наукової об'єктивності, історизму та логічного

аналізу), спеціально-історичних методів (історико-генетичного, історико-порівняльного, історико-видового та історико-системного), а також методів, запозичених з інших наук – юриспруденції, соціальної психології, соціології, філософії та статистики. Особливе значення для роботи мають порівняльно-історичний і системний методи, а також метод періодизації, що дозволяють як зіставляти ступінь впливу злочинних елементів на державну владу, так і розглядати їх як невід’ємну частину російського суспільства в контексті соціально-політичних процесів, що відбувалися в країні.

Наукова новизна обумовлюється тим, що у роботі вперше розглянуто організовану злочинність в Російській імперії в другій половині XIX – початку XX ст. та її вплив на суспільно-політичне життя країни. Встановлено, що організовані кримінальні сили активізували боротьбу за державну владу, залучаючи при цьому до своїх лав все нових представників різних верств російського суспільства другої половини XIX – початку XX ст. Результатом подібних дій стало створення специфічного, що виростало в умовах протистояння західного та східного менталітетів криміналітету, причетного до організації революцій у 1905 та 1917 роках.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що матеріали дипломної роботи магістра можуть бути використані в підготовці подальших досліджень з проблеми виникнення і еволюції злочинності, а також в розробці курсів з історії України, соціальної історії, юриспруденції, кримінології, спецкурсів з історії злочинності.

Апробація роботи. Робота обговорювалася на засіданні кафедри архівознавства, спеціальних історичних та правознавчих дисциплін Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Структура роботи визначається змістом проблеми, поставленою метою і завданнями дослідження. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, які поділяються на шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел і літератури, додатків.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження можна зробити низку висновків:

Грандіозні перетворення Олександра II сприяли виникненню та розвитку нових форм злочинності (організованих кримінальних структур), формування яких відбувалося за такими етапами.

Першим є етап законотворчої діяльності самодержавства, який сприяв початку швидкого зростання соціальної напруги життя у Росії. Його хронологічні рамки: 1861-1874 рр. У цей період з'являються і починають активно діяти малі злочинні угруповання (до 5-6 осіб), які випадково і хаотично склалися. Поле їхньої діяльності обмежувалося незначними територіями, наприклад, у межах одного повіту. Головною їх особливістю було чітке розподіл ролей усередині спільноти, яка вчиняє злочин. На чолі його часто знаходилися особи благородного походження, які нерідко обіймали посади в органах влади. Угруповання склалися на нетривалий час для скоєння одного чи двох великих злочинів. Основний профіль їхньої діяльності – крадіжки. У результаті розслідування злочинів, скоєних зазначеними об'єднаннями, органи правопорядку встановлювали особи майже всіх злочинців і піддавали їх, переважно, засланням чи каторзі.

Розкладання патріархально-общинної системи відносин призвело до міграції великої кількості селян до міста. Мало хто з них знаходив постійне місце роботи. Значна частина колишніх сільських жителів об'єднувалися в групи, що займалися злочинним ремеслом. Об'єднання склалися на тривалий час (від кількох місяців до кількох років). Їхні лідери на основі нажитого групою, користуючись привілеями, часто заводили свою справу (харчевні, торговельні підприємства тощо). На політичній хвилі народовольчого руху подібні спільноти часто брали участь у скоєнні терористичних актів, започаткувавши тим самим початок існування бойових дружин, які представляли різні російські політичні партії. Кульмінацією цього етапу стали 1878-1881 рр. Основними формами покарання злочинців тоді залишалася каторга і заслання, і навіть ув'язнення на нетривалий термін (до 1,5 років).

Олександр III, який вступив на трон, зумів призупинити зростання кількості організованих злочинних угруповань на території Росії низкою репресивних заходів.

Але разом із підйомом революційного робітничого руху процес знову набирає сили. Своєрідним його ядром стають і некваліфіковані робітники, що залишилися без роботи. Багато злочинців перебираються за кордон, де створюють злочинні організації, які мають розгалужену мережу своїх підструктур по всій Росії. У цей час у країні остаточно виділяються три напрями соціальної напруги, що виникли ще на першому етапі еволюції кримінальних угруповань: економічний (визначальний напрямок попередніх етапів), політичний і національний. Якщо перший напрямок на даному етапі переживає занепад, то останні два починають активно розвиватися серед робітників і міщан, які стають основною силою злочинних організацій, що існували на той час. Цей етап є також піком діяльності контрабандистських злочинних структур. Період з 1894 до 1905 рр. можна вважати етапом часткового успіху кримінальних сил країни, які змусили піти самодержавство на деякі поступки.

Після смерті Олександра III та вступу на престол Миколи II царизм знову продовжив проведення реформ у країні. Безпосередні реформи самодержавства, пом'якшення курсу у внутрішній політиці сприяли подальшому зростанню злочинності та соціальної напруженості в країні. Цей період характеризується початком процесу масового повернення злочинців із посилань та каторжних робіт. У науковій літературі та в зведеннях міністерства юстиції відзначаються численні факти втеч злочинців, які осідали в провінційних регіонах Росії і збирали власні злочинні угруповання. У цьому сенсі одне з провідних місць займала Архангельська губернія, райони Поволжя, Уралу, Сибіру. Такий вид злочину, як експропріація, став основним для подібних спільнот, а також для численних політичних опозиційних партій, що виникли на той час, які створювали спеціально для скоєння подібних злочинів бойові дружини. Змінюється специфіка роботи з контрабандним товаром, де провідну роль почало відігравати нелегальне ввезення зброї з-за кордону. Співробітництва у цій справі із закордонними контрабандистами та організаціями шукали опозиційні політичні сили країни (наприклад, есери, анархісти та соціал-демократи). Апогеєм цього етапу є вчинення терористичних актів проти міністрів внутрішніх справ С. Д. Сипягіна та В. К. Плеве. Результатом цього періоду стала революція 1905 року, де одну з провідних ролей грав злочинний елемент.

Наступний етап еволюції організованих кримінальних сил (1906-1914 рр.) умовно можна розділити на дві частини (до вбивства і після вбивства російського міністра П.А. Столипіна). У першій його частині зростання кримінальних елементів у країні знову дещо призупинилося через репресивні заходи уряду. Водночас саме цей етап став часом розвитку злочинності у самодержавному таборі. Прапором її стала бойова організація «Чорна сотня» Союзу російського народу, яка боролася за інтереси царату шляхом скоєння серії погромів та розбійних нападів. Терористичні акти та експропріації, що проводяться в основному есерами та анархістами, за невеликим винятком, були перенесені до Західної Європи. У цей час остаточно завершується формування злочинних організацій, які починають ворогувати між собою в ході боротьби за різні сфери впливу над життям суспільства та політичними силами країни. Терористичний акт проти П.А. Столипіна зумовив подальшу еволюцію організованих кримінальних сил. Проведена в передвоєнні 1913-1914 рр., з ініціативи міністерства юстиції, амністія злочинців, ще більше прискорила цей процес.

За період із 1914 по 1917 рр. вся імперська злочинність остаточно легалізується, і окремі її сили, насамперед політичний кримінал, поступово досягають одноосібної влади, усуваючи своїм шляхом і представників старого режиму, і колишніх соратників боротьби. У країні повсюдно діють численні злочинні організації, які розподіляють між собою сфери впливу великих промислових центрах Росії початку ХХ століття. Ситуацію загострило проведення нової кримінальної амністії в березні 1917 р. і деморалізація армії.

Через кардинальну зміну соціальних умов існування злочинності (лібералізація кримінального законодавства, тюремна реформа, міграційні процеси, тривалий пошук державою форм і механізмів боротьби з нею) більша її частина опинилася в організованих кримінальних угрупованнях, які дозволяли багатьом злочинцям спільно досягати необхідних результатів. Вказані злочинні спільноти пройшли кілька етапів свого становлення, від найпростіших, випадкових компаній до чітко відструктурованих злочинних організацій. У ході такого еволюціонування розпочалася інтеграція кримінальної та політичної злочинності, у надрах якої формується новий тип еліти криміналу (криміналітет), що бореться за державну

владу. До нього, на наш погляд, можна віднести більшість революційних елементів Росії, які організовували в ті роки вбивства, погроми і грабежі.

Вплив російського криміналітету швидко поширилося попри всі форми антизаконних і антигромадських дій і вчинків, у тому числі першому плані до початку ХХ століття поступово вийшов тероризм, політичний екстремізм, торгівля живим товаром і звичайне злочинство. Вже на початку ХХ століття в Росії існувала і результативно діяла добре налагоджена мережа структур та підрозділів організованої злочинності, що мала міцні зв'язки зі світовими кримінальними силами, які «готували» для неї керівні кадри. Тільки така організована сила могла досягти розвалу колись потужної держави, залучаючи для цього представників різних верств суспільства, незадоволених політикою колишнього режиму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Збірники документів та матеріалів, законодавчі акти, інші джерела

1. Анучин Е.Н. Исследование о проценте сосланных в Сибирь в период 1827-1846 годов (материалы для уголовной статистики). Санкт-Петербург: Тип. Майкова, 1873. 246 с.
2. История государственных учреждений в документах и материалах. Москва, 1975. Ч. 2. – 338 с.
3. История полиции дореволюционной России: Сборник документов и материалов по истории государства и права. Москва, 1981. 94 с.
4. Кони А. Ф. Собрание сочинений в восьми томах. Москва: Юридическая литература, 1966. Т. 2. 503 с.
5. Красин Л. Б. Письма жене и детям. 1917-1926 // Вопросы истории. 2002. № 1. С. 83-96.
6. Хрестоматия по всеобщей истории государства и права / Под ред. К.И. Батыра и Е.В. Поликарповой. В двух томах Москва: Юрист, 1996. 520 с.
7. Хрестоматия по всеобщей истории государства и права / Под. ред. К.И. Черниловского. Москва: Юрист, 1997. 647 с.
8. Хрестоматия по истории отечественного государства и права. Составитель В.А. Томсинов. Москва: Зерцало, 1998. 456 с.

Періодичні видання

9. 1000 краж // Вестник полиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1909. № 26. С. 554.
10. Акимов В. В. «Самовольное» переселение крестьян. Вестник права. Журнал юридического общества при Императорском Санкт Петербургском университете. 1904 Кн. 8. С. 2-35.
11. Аносов И. А. Этика и уголовное право. Юридический вестник. Журнал Московского юридического общества. 1917. Кн. XVII (I). С. 85-99.
12. Внутренняя хроника// Неделя. 1880. №3. С.46-47.
13. Голос. 1882. № 70.

14. Еженедельное обозрение. Убийство за 20 коп. // Вестник полиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1909. № 26. С. 554.
15. За месяц (юридическая хроника) // Журнал юридического общества при Императорском Санкт Петербургском университете. 1894. №9. С. 149-153.
16. Закревский И. Об учёных уголовно антропологической школы // Журнал юридического общества при Императорском Санкт Петербургском университете. 1893. Кн. 1. С. 69-70.
17. Заменгоф М.Ф. Брак, семья и преступность // Журнал министерства юстиции. СПб., 1916. № 2. С. 143-174.
18. Заменгоф М.Ф. Грамотность и преступность (опыт уголовно статистического исследования) // Журнал министерства юстиции. СПб., 1912. № 5. С. 74–97.
19. Иллюстрированная неделя, 1875. № 142.
20. Иллюстрированная неделя. 1875. № 131.
21. Иллюстрированная неделя. 1875. № 137.
22. Криминалист. Теоретическо-практический журнал уголовного права / Под ред. А. Напиорковского. 1882. №4. С. 13-14.
23. Москва. Отправка полиции и жандармов на фронт // Ведомости Московского градоначальства и столичной полиции. 1917. № 17. С. 3.
24. Московская жизнь. Происшествия. Провинциальная милиция // Ведомость Комиссариата Московского градоначальства. 1917. № 143. С. 3.
25. Мошенничество // Ведомости Московской городской полиции. 1872. № 61.
26. Нам пишут // Неделя. 1880. № 17. С. 544-545.
27. Нам пишут // Неделя. 1880. № 29. С. 929-934.
28. Наш преступный мир // Вестник полиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1916. № 51-52. С. 1068.
29. Ночные телеграммы // Ведомости Московского Градоначальства и Столичной Полиции. 1905. № 201. С. 3.

30. Ночные телеграммы // Ведомости Московской городской полиции. 1905. № 122. С. 2.
31. Официальная часть. Косуыович Л. О чрезмерной «зависимости» полиции (из товарищеских бесед) // Вестник полиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1907-1908. № 23. С.8-9.
32. Петроградская милиция. Междоусобная война милиции // Ведомости Комиссариата Московского градоначальства. 1917. № 98. С. 2.
33. Петроградская милиция. Незаконные действия милиции // Ведомости Комиссариата Московского градоначальства. 1917. № 97. С. 3.
34. Португалов Г. В. Еврейские пионеры // Неделя. 1880. № 10. С. 313-316.
35. Преследование русских экспроприаторов в Лондоне // Вестник полиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1909. № 3. С.
36. Провинциальная милиция // Ведомости Комиссариата Московского Градоначальства. 1917. №135. С.3.
37. Провинциальная милиция //Ведомости Комиссариата Московского Градоначальства. 1917. № 10. С. 3.
38. Провинциальная милиция. Участие милиции в незаконных действиях // Ведомости Комиссариата Московского градоначальства. 1917. №93. С. 3.
39. Провинциальная милиция // Ведомости Московской городской милиции. 1917. №6. С. 3.
40. Происшествия. Зверское женоубийство // Ведомости Комиссариата Московского градоначальства. 1917 №91. С. 2.
41. Проституция в Петрограде // Вестник полиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1916. № 2. С. 56.
42. Разные известия и заметки. К вопросу об участии чинов сыскной полиции в преступлениях // Юридический вестник. 1885. Т. XIX. Кн. 2-3. С. 560-562.

43. Разные известия и заметки. Отчет Московского городского Руковишниковского приюта для малолетних преступников за 1884 г. // Юридический вестник. 1885. Т. XX. Кн. 4. С. 369-371.
44. Разные известия. Революция и душевные болезни // Вестник полиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1908. №21. С. 17-18.
45. Самоубийство. Дневник происшествий // Ведомости Московской Городской Полиции. 1872. № 150. С. 2-3.
46. Сведения из газет // Криминалист. Теоретическо-практический журнал уголовного права. 1882. № 8. С. 24-26.
47. Суд и преступление. Владивостокская «мафия» // Вестник юстиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1916. №7. С. 203-205.
48. Суд и преступление. Преступная организация // Вестник полиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1916. № 1. С. 23-24.
49. Суд и преступление. Притон наркоманов // Вестник полиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1916. №8. 235-236.
50. Суд и преступление. Торговец кокаином // Вестник юстиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1916. № 12. С. 357.
51. Суд и преступление. Шайка хулиганов подростков /Вестник полиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1916. № 5. С. 145.
52. Суд и преступления. Варшавские гастролеры // Вестник юстиции. Еженедельный журнал с иллюстрациями. 1916. №3. С. 81-82.
53. Суд над русской адвокатурой // Неделя. 1875. № 7. С. 233-237.
54. Хроника событий происшедших за неделю // Судебный вестник. 1875. 30 июля.
55. Хроника событий происшедших за неделю // Судебный вестник. 1875. 29 августа.
56. Часть неофициальная. Москва. Конспиративная воровская квартира // Ведомости московского градоначальства и столичной жизни. 1916. №25. С. 2.

57. Часть неофициальная. Москва. Раскрытие ряда преступлений и арест неуловимого убийцы грабителя Тимирёва // Ведомости Московского градоначальства и столичной полиции. 1916. № 8. С.

58. Часть неофициальная. Москва. Торговля живым товаром // Ведомости Московского градоначальства и столичной полиции 1916. №28. С. 3.

59. Московская жизнь. Происшествия. Раскрытие 50 убийств и разбойных нападений // Ведомость Комиссариата Московского градоначальства. 1917. № 125. С. 3.

60. Часть неофициальная. Ночные телеграммы // Ведомости Московского градоначальства и столичной полиции. 1905. № 227. С. 2.

61. Часть неофициальная. Ночные телеграммы // Ведомости Московского градоначальства и столичной полиции. 1905. № 234. С. 3.

62. Часть неофициальная. Ночные телеграммы на Имя Его Императорского Величества от генерал адъютанта Гриппенберга (от 16 января 1905 г.). Срочные телеграммы // Ведомости Московского градоначальства и столичной полиции. 1905. № 16. С. 3.

63. Часть неофициальная. Происшествия. Арест шайки малолетних громил // Ведомости Московского градоначальника и столичной полиции. 1916. № 44. С. 3.

Мемуари

64. Витте С. Ю. Избранные воспоминания 1849-1911 гг. Москва: Мысль, 1991. 720 с

65. Воспоминания В. Бонч-Бруевича // Звезда. 1990. № 4.

66. Милюков П. Н. Воспоминания (1859-1917). Москва: Современник, 1990. Т.2. 445с.

67. Савинков Б. В. Записки террориста. Москва: Политиздат. 1991. 430 с.

68. Тихомиров Л. Почему я перестал быть революционером. Москва, 1895. 127 с.

69. Акельев Е. В. Повседневная жизнь воровского мира Москвы во времена Ваньки Каина. Москва, 2012. 413 с.
70. Аннерс Э. История европейского права. Москва, Прогресс, 1994. 397с.
71. Балыбин В. А. Уголовное уложение Российской империи 1903 года. Ленинград: Изд. во Ленинградского государственного университета им. А. А. Жданова, 1982. 283 с.
72. Бачинин В. А. Философия права и преступления. Харьков: Фолио, 1999. 607 с.
73. Белкин Р. С. История отечественной криминалистики. Москва: Изд. во НОРМА, 1999. 496 с.
74. Борисов А., Дугин А., Малыгин А. Полиция и милиция России: страницы истории. Москва: Наука, 1995. 318 с.
75. Бражников Д.А., Шиян В.И. Криминологические исследования преступности несовершеннолетних в Российской империи XIX – начала XX века. Общество и право. 2017. № 3 (61). С. 86-89.
76. Вишняков М. В. К вопросу о судебной ответственности министров // Юридические записки / Под ред. Б. А. Кистяковского. Ярославль: Изд. Демидовский юридический лицей, 1914. Вып. 1-11 (XIX-XX). С. 138-152.
77. Владимирский-Буданов М.Ф. Обзор истории русского права. Ростов на Дону, РГУ, 1995. 640 с.
78. Власов В. И., Гончаров Н. Ф. Организация розыска преступников в России в IX–XX вв.: историко правовое исследование: в 2 ч. Москва : Домодедово, 1997. Ч. 2. 124 с.
79. Водарский Я.Е. Промышленные селения центральной России в период генезиса и развития капитализма. Москва: Наука, 1972. 256 с.
80. Всеобщая история государства и права: Учебник для вузов / Под ред. проф. К.И. Батыра. Москва: Былина, 1999. 495 с.
81. Гайдук С.Л. Тюремная политика и тюремное законодательство пореформенной России: Дис... канд. юрид. наук. Москва, 1987. 226 с.

82. Гейфман А. Революционный террор в России 1894-1917; пер. с англ. Е. Дорман. Москва : Крон Пресс, 1997. 448 с.
83. Герасимов И. В. «Мы убиваем только своих»: преступность как маркер межэтнических границ в Одессе начала XX века (1907-1917 гг.) // *Ab Imperio*. № 1. 2003. С. 209-260.
84. Гернет М. Н. Общественные причины преступности. Москва: Издательство С. Скирмунта, 1906. 214 с.
85. Гернет М. Н. История царской тюрьмы. Москва: Государственное издательство юридической литературы, 1960-1963. Т. 1-5.
86. Гернет М. Н. Моральная статистика: уголовная статистика и статистика самоубийств / Избранные произведения. Москва : ЦСУ, 1974. С. 358-400.
87. Гернет М. Н. Общественные причины преступности. Социалистическое направление в науке уголовного права. Москва: Изд. во С. Скирмунта. 1906. 214 с.
88. Гернет М. Н. Преступление и борьба с ним в связи с эволюцией общества. Москва: Изд. во т. ва «Мир», 1914. 180 с.
89. Гернет М. Н. Революция, рост преступности и смертная казнь. Москва: Изд во С. Скирмунта. 1917. 30 с.
90. Гернет М. Н. Указатель русской и иностранной литературы по статистике преступлений, наказаний и самоубийств. Москва : ЦСУ, 1924. 50 с.
91. Гернет М.Н. Женское равноправие и уголовный закон [URL: <http://www.knigafund.ru/books/24953>].
92. Гернет М.Н. Общественные причины преступности. URL: <http://www.knigafund.ru/books/39203>.
93. Гернет М.Н. Преступление и борьба с ним в связи с эволюцией общества. URL: <http://www.knigafund.ru/books/24905>.
94. Гернет М.Н. Социальные факторы преступности. Москва: Университетская типография, 1905. 203 с.

95. Гишинский Я. И. Девиантология: социология преступности, наркотизма, проституции, самоубийств и других «отклонений». Санкт-Петербург : Юрид. центр Пресс, 2004. 520 с.
96. Гогель К.С. Роль общества в деле борьбы с преступностью. URL: <http://www.knigafund.ru/books/24731> (18 янв. 2014).
97. Голосенко И. А. Нищенство как социальная проблема (Из истории дореволюционной социологии бедности) // Социологические исследования. 1996. № 7. С. 27–35.
98. Горинов М. М. Левые в России: от умеренных до экстремистов // Отечественная история. 1999. № 5. С. 205-208.
99. Григорьев Н.И. Алкоголизм и преступления в Санкт-Петербурге. Санкт-Петербург: Тип. П.П. Сойкина, 1900. 255 с.
100. Гуревич В. Я. Хулиганство // Отчёт общего собрания Русского Международного союза криминалистов 13-16 февраля 1914 г. в Петербурге. Пг., 1916. С. 5-7.
101. Гуров А. И. Профессиональная преступность: прошлое и современность / А. И. Гуров. Москва : Юрид. лит., 1990. 442 с.
102. Гусейнов А. Б. Дореволюционный опыт профилактики правонарушений несовершеннолетних в России // Общество: политика, экономика, право. 2008. № 2. С. 108–117.
103. Давыдов Н.В. Женщина перед уголовным судом. Москва, 1906. 51 с.
104. Дети преступники: сб. статей / под ред. М.Н. Гернета. Москва: Книгоизд-во «В.И. Знаменский и Ко», 1912. 617 с.
105. Дриль Д.А. Алкоголизм, его следствия и меры против него // Журнал министерства юстиции. Санкт-Петербург, 1897. № 5. С. 174–198.
106. Дриль Д.А. Малолетние преступники. Вып. 1. Москва, 1884. 322 с. URL: <http://www.biblioclub.ru/index.php?page=book&id=59182>
107. Дриль Д.А. О мерах борьбы с преступностью несовершеннолетних. Санкт-Петербург, 1908. 24 с.

108. Дриль Д.А. Преступный человек, как порочный организм // Юридический вестник. 1882. № 11-12. С. 101–148.
109. Ежов М. В. История государственного управления России. IX – начало XX вв. Санкт-Петербург, 1996.
110. Ерасов Б. С. Криминал, как продукт крушения цивилизационного устройства // Восток. 2000. № 3. С. 108.
111. Ерошкин Н. П. История государственных учреждений дореволюционной России. Москва: Наука, 1983. 352 с.
112. Ефремова Н. Н. Министерство юстиции Российской империи. 1802-1917 гг. Историко-правовое исследование. Москва, 1983. 149 с.
113. Ефремова Н. Н. Судостроительство России в XVIII первой половине XIX вв. (историко-правовое исследование). Москва, 1993. 122 с.
114. Желудков А. В. Буланова А.Г. История государства и права зарубежных стран (конспект лекций). Москва: «Издательство ПРИОР», 2001. 176 с.
115. Жидков О. А. История буржуазного государства. Москва, 1971. 720 с.
116. Журчалю Я. Современная тюрьма и ее особенности. Санкт-Петербург, 1910. 32 с.
117. Замоиский Л. П. Масонство и глобализм. Невидимая империя. Москва: ОЛМА ПРЕСС, 2001. 382 с.
118. Злоказов Г. И. Материалы Особой следственной комиссии Временного правительства об июльских событиях 1917 года // Отечественная история. 1999. №5. С. 78-87.
119. Зориков А. Н. Криминогенная обстановка как результат фактора социальной мобильности в России в нач. XX вв. // Революция и человек. Быт, нравы, поведение, мораль. Москва : ИРИ РАН, 1997. С. 5-11.
120. Исаев И. А. История государства и права России. Учебник. Москва, 1998. 432 с.

121. История государства и права зарубежных стран. В двух частях. Учебник для вузов. 2 е изд., стер. / Под общ. ред. проф. Крашенинниковой Н.А. и проф. Жидкова О.А. М.: Издательская группа НОРМА ИНФРА-М, 1999. 467 с.
122. История государства и права России / Отв. ред. Чибиряев С.А. Москва: Былина. 528 с.
123. История государства и права России: Учебник / Под ред. Ю.П. Титова. Москва, 1998. 510 с.
124. История отечественного государства и права. Учебник / Под ред. О.И. Чистякова. Москва, 1996. 432 с.
125. Кожинов В. Загадочные страницы истории XX века. «Черносотенцы» и революция. Москва: «Прима В», 1995. 256 с.
126. Корнева Н. М. Политика самодержавия в области судоустройства и судопроизводства (1881-1905). Ленинград: Лениздат. 1990. 325 с.
127. Костомаров Н.И. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей. Киев: Золотая аллея, 1995. 244 с.
128. Кошель П. А. История российского сыска. Москва: Молодая гвардия, 2005. 395 с.
129. Кошко А. Ф. Очерки уголовного мира царской России. В 2 кн. Москва, 2014. 463 с.
130. Криминалистика: Учебник / Под ред. Проф. А. Г. Филиппова (отв. ред.) и проф. А. Д. Волынского. Москва: Изд. во «Спарк», 1998. 543 с.
131. Кудрявцев В. Н. Генезис преступления. Опыт криминологического моделирования. Москва: Издательская группа «Форум ИНФРА», 1998. 216 с.
132. Курас С. Л. О генезисе преступности в России (исторический аспект) // Власть. 2010. № 3. С. 78-81.
133. Лапшина Г. С. Газета «Неделя» (1866–1901). Москва: Факультет журналистики МГУ имени М. В. Ломоносова, 2009. 168 с.
134. Лейкина-Свирская В. Р. Интеллигенция в России во второй половине XIX в. Москва: Мысль. 1971. 366 с.

135. Ливанцев К.Е. История буржуазного государства и права. Москва, 1991. 806 с.
136. Ломброзо Ч. Преступление. Санкт-Петербург, 1900. 254 с.
137. Ломброзо Ч. Преступный человек. Москва: Эксмо; МИДГАРД 2005. 876 с.
138. Лурье И.М. Очерки древнего права. Ленинград, 1960. 354 с.
139. Мавродин В.В. Рождение новой России. Ленинград, 1988. 553 с.
140. Маньков А. Г. Уложение 1649 года. Кодекс феодального права России. Ленинград, 1980. 289 с.
141. Мироненко С.В. Самодержавие и реформы. Политическая борьба в России в начале XIX в. Москва, 1989. 240 с.
142. Миронов Б. Н. Социальная история России периода империи (XVIII нач. XX в.) : в 2 т. Санкт-Петербург : Дмитрий Буланин, 1999. Т. 2. 425 с.
143. Михайлов Б. Люмпенизация населения как предпосылка социальной напряженности, конфликтности в обществе и как угроза безопасности России // Политика. 1996. № 14. С. 11-26.
144. Михневич В. Исторические этюды русской жизни. В 3 т. Санкт-Петербург.: Типография Ф.С. Сущинского, 1886. Т. 3. 588 с.
145. Мишин А. А. Конституционное право зарубежных стран. Москва: 1999. 316 с.
146. Морамарко М. Массонство в прошлом и настоящем. Москва: Прогресс, 1989. 304 с.
147. Моргулис М. О преступности душевнобольных // Журнал юридического общества при Императорском Санкт Петербургском университете. 1898 Кн. 10. С. 115-126.
148. Мулукаев Р. С., Курицын В. М., Коряков В. П. История полиции дореволюционной России. Москва : Моск. высш. шк. милиции, 1981. 78 с.
149. Мулукаев Р.С., Желудкова Г. И., Смоляков В. Г. История органов внутренних дел. Москва, 1989. 453 с.

150. Неклюдов Н.А. Уголовно статистические этюды. Санкт-Петербург: В типографии Н. Тиблена и Комп., 1865. С. 85–174.
151. Никитин А.А. Преступность как социальное явление в дореволюционной России // Социально экономическое развитие России : материалы Всерос. науч. практ. конф. с междунар. участием (Чебоксары, 27 нояб. 2020 г.) / редкол.: Э.В. Фомин [и др.] – Чебоксары: ИД «Среда», 2020. С. 236-238.
152. Новицкий И. Б. Римское право. Москва, 1996. Москва: Юристъ, 2000. 298 с.
153. Одесский М. П. Фельдман Д. М. Поэтика террора и новая административная ментальность: очерки истории формирования. Москва: Российский государственный гуманитарный университет, 2001. 204 с.
154. Ольденбург С. С. Царствование императора Николая II. Санкт-Петербург: Петрополь, 1991. 672 с.
155. Орлов И., Хвостов А. Материалы для уголовной статистики России // Журнал министерства юстиции. СПб., 1860. № 10. С. 35–62.
156. Остроумов С. С. Очерки по истории уголовной статистики дореволюционной России. Москва: Типография Профиздата, 1979. 303 с.
157. Остроумов С. С. Преступность и ее причины в дореволюционной России. Москва : ЦСУ, 1960. 340 с.
158. Остроумов С. С. Преступность и её причины в дореволюционной России. Москва, 1980. 204 с.
159. Пайпс Р. Русская революция. Москва: Росспэн. 1994. Кн. 1. 204 с.
160. Перегудова З. И. Политический сыск в России (1880-1917). Москва: Росспэн, 2000. 432 с.
161. Платонов О. А. Русская цивилизация. Москва: Роман газета. 1995. 223 с.
162. Платонов С. Ф. Полный курс лекций по русской истории. Санкт-Петербург: Кристалл, 1997. 848 с.
163. Познышев С.В. Алкоголизм как фактор преступности. Москва: Печатня А. Снегиревой, 1915. 74 с.

164. Познышев С.В. Криминальная психология. Преступные типы. Москва: Инфра М, 2007. 320 с.
165. Покровская М.И. Борьба с проституцией. СПб.: Типография П.П. Сойкина, 1900. 33 с.
166. Политические деятели России 1917: Биографический словарь / Гл. ред. П. В. Волобуев. Москва: Большая Рос. энциклопедия, 1993. 432 с.
167. Полищук В. А. Уголовные преступления уральских крестьян (по материалам Екатеринбургского окружного суда) // Актуальные проблемы исторических исследований: взгляд молодых ученых: материалы Всерос. молодежная науч. конф., Новосибирск, 25–27 авг. 2011 г. Новосибирск : Институт истории СО РАН, 2011. С. 117–124.
168. Попов А. С. К вопросу о преступности в Ярославской губернии в пореформенное время: URL: www.gramota.net/materials/1/2008/6_1/65.html.
169. Преступный мир Москвы / под ред. М. Н. Гернета. Москва : Право и жизнь, 1924. С. 36–145.
170. Прокументов Л. М., Шеслер А. В. Отечественные научные концепции причин преступности // Криминологический журнал Байкальского государственного университета экономики и права. 2014. № 1. С. 49-58.
171. Рассказов Л.П. Карательные органы в процессе формирования административно командной системы в Советском государстве (1917–1941 гг.). Уфа, 1994. 465 с.
172. Рева И. Русская тюрьма и её жизнь (Наблюдения и заметки) // Юридический вестник. 1885. Т. XIX. Кн. 1. С. 120-142.
173. Рикман В. Ю. Дворянское законодательство Российской империи. Москва, 1992. 122 с.
174. Рогов В. А. Уголовное законодательство Временного правительства. Москва: Изд. во Всесоюзного юридического заочного института, 1986. 236 с.
175. Рубцов С. Н. История российской полиции : учеб. пособие для вузов. Иркутск : ВСИ МВД РФ, 1998. 207 с.

176. Сафонов М.М. Проблемы реформ в правительственной политике России на рубеже XVIII и XIX вв. Ленинград, 1988. 250 с.
177. Свердлов М.Б. От закона Русского к Русской Правде. Москва, 1988. 174 с.
178. Сизиков М., Борисов А. История полиции России. Москва, 1902. Вып. 1. 200 с.
179. Сичинский Е. П. Уголовный сыск России в X начале XX вв. : учеб. пособие. Челябинск : Челяб. юрид. ин т МВД России, 2002. 178 с.
180. Скилягин А. Т. Любвин Р. М. Сыщики Петербурга. Документальные очерки о конкретных делах и специалистах уголовного сыска. Санкт-Петербург: ГПРИК «Культура», 1998. 136 с.
181. Скрынников Р.Г. Царство террора. Санкт-Петербург, 1992. 578 с.
182. Смирнов М.А. Зарождение и развитие российского криминалитета как проявление кризиса монархии в дореволюционной России // История российской монархии: мнения и оценки: Сборник материалов участников XVIII Всероссийской заочной конференции. Санкт-Петербург, Нестор, 2000. С. 94-98.
183. Смирнов М.А. Криминализация армии как проявление кризиса в России начала XX века: Волжский рубеж: Научный и публицистический журнал. Кострома, 2002. №4. С. 46-52.
184. Смирнов М.А. Преступность на территориальных окраинах страны и зарождение криминалитета в среде офицеров российской армии в послереформенные годы (конец XIX начало XX века) // Провинция как социокультурный феномен: Сборник научных трактатов участников VIII Международной конференции. Кострома, КГУ им. Н.А. Некрасова, 2000. Т.2. С. 101-105.
185. Смирнов М.А. Процесс криминализации и система образования России начала XX века // Психология в образовательном процессе: Сборник материалов участников региональной научно практической конференции. Кострома, КГУ им. Н.А. Некрасова, 1999. С. 82-85.

186. Смирнов М.А. Социально-исторический портрет преступника и общественное сознание в России в конце XIX – начале XX века // Общественное сознание в России на исторических изломах времени: Сборник материалов участников региональной научно практической конференции. Кострома, КГУ им. Н.А. Некрасова, 2001. С. 64-67.

187. Смирнов М.А. Эволюция исторического портрета преступника в контексте социальной напряжённости в России в конце XIX начале XX века // Журнал научно-исследовательского института СПбГУ. 2002. №3. С. 58-66.

188. Смирнов М.А. Эволюция криминализации российского общества как социальное явление в конце XIX – начале XX века // Сборник научно исследовательских работ молодых учёных по программе "Шаг в будущее". Кострома, РЦНИТ «Эврика М». 2000. С. 46-52.

189. Солодкий И. И. Очерки по истории русского уголовного права (первая четверть XIX в.). Ленинград, 1961. 170 с.

190. Старцев В. И. Внутренняя политика Временного правительства. Ленинград: Наука, 1980. 260 с.

191. Суд присяжных в России; громкие уголовные процессы. 1864-1917 / Сост. СМ. Казанцев. Ленинград, 1991. 512 с.

192. Сунгуров П. А., Петрова В. П. Криминальная ситуация в Тобольской губернии (последняя треть XIX века) // Вестник Тюменского государственного университета. Сер. История. 2012. № 2. С. 121-125.

193. Сюкияйнен Л.Р. Мусульманское право. Москва, 1986. 256 с.

194. Сюкияйнен Л.Р. Шариат и мусульманская правовая культура. Москва, 1997. 46 с.

195. Тарновская П.Н. Новые работы по криминальной антропологии. СПб.: Типография дома призрения малолетних бедных, 1892. 19 с.

196. Тарновский Е. Н. Движение числа несовершеннолетних осужденных в связи с общим ростом преступности в России за 1901 1910 гг. //Журнал Министерства Юстиции. 1913. № 10. С. 45-58.

197. Тарновский Е. Н. Преступления в России // Юридический Вестник. 1885. Т. XIX. Кн. 4. С. 676-685.
198. Тарновский Е. Н. Преступность в России // Юридический вестник. 1885. Т. XIX. Кн. 4. С. 84-93.
199. Тарновский Е.Н. Итоги русской уголовной статистики за 20 лет (1874-1894 гг.). Санкт-Петербург: Типография Правительствующего Сената, 1899. 407 с.
200. Тарновский Е.Н. Преступность малолетних и несовершеннолетних в России // Журнал министерства юстиции Санкт-Петербург, 1899. № 9. С. 1-42.
201. Тарновский Е.Н. Статистические сведения об осужденных за повторение преступления (1901–1905 гг.) // Журнал министерства юстиции. Санкт-Петербург, 1909. № 2. С. 58-99.
202. Троцкий Л. Д. К истории русской революции. Москва: Политиздат, 1990. 447 с.
203. Труды Первого Всероссийского съезда по борьбе с пьянством. Санкт-Петербург: Типография П.И. Сойкина, 1910.
204. Федоров В.А. «Своей судьбой гордимся мы...». Следствие и суд над декабристами. Москва, 1988. 298 с.
205. Фойницкий И.Я. К вопросу о ссылке в Сибирь. 1917. 73 с.
206. Фойницкий И.Я. На досуге: сб. юридических статей и исследований. В 2 т. Санкт-Петербург: Тип. М.М. Стасюлевича, 1898. 578 с.
207. Хеккхаузен Х. Мотивация и деятельность. Москва, 1986. Т. I. 437 с.
208. Цатурова М.К. Русское семейное право XV XVIII вв. Москва, 1991. 112 с.
209. Цысь С. Н. Уличная преступность и обеспечение правопорядка в городах Томской губернии в годы Первой мировой войны (1914 осень 1917 г.) // Известия Алтайского государственного университета. Сер. История. 2010. № 4–1 (68). С. 265-269.
210. Черкасов П.П., Чернышевский Д.В. История императорской России. От Петра Великого до Николая II. Москва, 1994. 448 с.

211. Черниловский З.М. Всеобщая история государства и права. Москва: Юрист, 1999. 567 с.
212. Чугунов Е.А., Смирнов М.А. Влияние мировой преступности на процесс политической криминализации в России начала XX века. // Вестник Костромского государственного университета им. Н.А. Некрасова. 2000. №3. С. 109-111.
213. Шевченко М.М. История крепостного права в России. Воронеж, 1981. 254 с.
214. Шинджикашвили Д. И. Сыскная полиция царской России в эпоху империализма. Омск : Изд во ОмГУ, 1973. С. 6-22.
215. Ширяев Б. Н. Наука уголовного права // Юридический вестник. Журнал Московского юридического общества. 1917. Кн. XVII (1).
216. Эриксон Э. В. Об убийствах и разбоях на Кавказе // Русский исторический журнал. 1999. Т. II. № 3.

Автореферати дисертацій та дисертацій

217. Атапин Н. Б. Борьба с девиантным поведением и уголовной преступностью в Российской империи (1881-1917 гг.) : дис. ...канд. ист. наук: 07.00.02. Славянск на Кубани, 2007. 220 с.
218. Бушуева С. А. Борьба с уголовной преступностью в России (1907-1914 гг.): дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Славянск на Кубани, 2009. 206 с.
219. Голдинов В. Ю. Борьба с преступностью и обеспечение общественного порядка в Российской империи (1901–1904 гг.) : автореф. дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Москва, 2012. 20 с.
220. Гомозов Н. М. Государственно правовые меры борьбы с преступностью несовершеннолетних в России второй половины XIX начала XX века : автореф. дис. ...канд. юрид. наук : 12.00.01. Нижний Новгород, 2012. 30 с.
221. Гусенков А. С. Полиция Новгородской губернии и борьба с преступностью во второй половине XIX начале XX века: историко правовой аспект : автореф. дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Белгород, 2009. 24 с.

222. Ерещенко Д. Ю. Преступность в Петрограде в 1914–1917 гг. : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Санкт-Петербург, 2003. 203 с.
223. Жаров С. Н. Нормативное регулирование деятельности политической полиции Российской империи: дисс... кандидата юридических наук. Екатеринбург, 2000. 265 с.
224. Жаров С. Н. Нормативное регулирование деятельности политической полиции Российской империи: Автореферат дисс... канд. юридических наук. Екатеринбург: Изд. во Южно-Уральского государственного университета, 2000. 22 с.
225. Зоткина Н. А. Феномен девиантного поведения в повседневной жизни российского общества на рубеже XIX–XX вв.: преступность, пьянство, проституция : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Пенза, 2002. 377 с.
226. Короткова С. В. Уголовная полиция в системе органов охраны общественного порядка Российской империи в начале XX века : дис. канд. ист. наук : 07.00.02. Самара, 2008. 186 с.
227. Косарецкая Е. Н. Женская преступность в Орловской губернии во второй половине XIX начале XX в. : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Орел, 2007. 259 с.
228. Макаричев М. В. Политический и уголовный сыск России в конце XIX начале XX века : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Нижний Новгород, 2003. 258 с.
229. Морюшкин С. И. Преступность и борьба с ней в пореформенной России (на материалах Рязанской губернии) : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Орел, 2009. 316 с.
230. Политов В. Е. Криминогенная ситуация в Тамбовской губернии на рубеже XIX–XX вв. : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Тамбов, 2007. 181 с.
231. Рябинцев Р.В. Становление и развитие системы органов политического сыска в российских провинциях в 1880–1914 гг. (на материалах Костромской губернии): Автореф. к. и. н. Кострома, 2004. 20 с.

232. Смирнов М. А. Отечественная преступность и общественно-политическая ситуация в России (1861–1917) : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Кострома, 2006. 221 с.

233. Титов В. Ю. Протест в менталитете крестьян восточной Сибири: истоки, характер, развитие (1885–1905 гг.) : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Иркутск, 2000. 271 с.

234. Федоров С. Г. Влияние модернизационных процессов на правовое поведение и преступность крестьянства южного Зауралья во второй половине XIX начале XX вв. : дис. ... канд. ист. наук. Курган, 2010. 292 с.

235. Шепелева М. П. Состояние уголовной преступности в российской провинции за 1861–1917 гг. на примере Курской губернии : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Курск, 2012. 203 с.

236. Яременко В. С. Российская организованная преступность: история и современность : дис. ... канд. ист. наук : 07.00.02. Москва, 2006. 200 с.